

ГАРЧИГ

НЭГ. ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО	1
1.1. Хуулийн этгээдэд үүрэг хүлээлгэсэн заалтуудыг тодорхойлох	1
1.2. Зардлын тооцоо	1
1.3. Хувилбарыг нягталж хялбарчлах боломжийг шалгах.....	3
1.4. Үр дүн, санал	3
ХОЁР. ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЗАРДЛЫН ТООЦОО	4
2.1. Төрийн байгууллагад хүлээлгэсэн үүрэг буюу ажил үйлчилгээг тодорхойлох.....	4
2.2. Ажил, үйлчилгээ гүйцэтгэх хүний нөөцийг тодорхойлох	4
2.3. Зардлын тооцоо	4
2.4. Хувилбарыг нягталж хялбарчлах боломжийг шалгах.....	7
ГУРАВ. ИРГЭНД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО	7
3.1. Иргэнд үүрэг хүлээлгэсэн заалтуудыг тодорхойлох	7
3.2. Зардлын тооцоо	8
НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ	8
АШИГЛАСАН ЭХ СУРВАЛЖ	9

НЭГ. ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

1.1. Хуулийн этгээдэд үүрэг хүлээлгэсэн заалтуудыг тодорхойлох

Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тогтоохдоо хуулийн үйлчлэлд хамрагдах хуулийн этгээдэд үүрэг хүлээлгэсэн зүйл, заалтыг үндэслэсэн.

Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 32.7-д “Эдийн засгийн ёсөлт, бүтээн байгуулалт, салбарын бодлого, дотоодын ажиллах хүчний хомсдол зэргийг харгалзан ашигт малтмал, газрын тосны салбараас бусад салбарт ажиллах гадаад ажилтны ажлын байрны төлбөрийг Засгийн газар хөнгөлж, чөлөөлж болно.” гэж тусгасан.

Дээрх заалт нь иргэн, хуулийн этгээдэд зардал үүсгэхгүй харин хөнгөлөлт, чөлөөлөлт эдлүүлэх үр дагавар үүсгэхээр байна.

1.2. Зардлын тооцоо

Хуулийн этгээдийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлт эдлэх зардлын тооцоо

“Шинэ сэргэлтийн бодлого”-д тусгагдсан зорилтыг хэрэгжүүлэхдээ Коронавируст халдварт /ковид-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хуулийн үйлчлэх хугацаанд Засгийн газар холбогдох шийдвэрийг шуурхай гаргах, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газрын 2015 оны 41 дүгээр тогтоолоор баталсан “Ажлын байрны төлбөр авах, хөнгөлөлт үзүүлэх, чөлөөлөх журам”-д нэмэлт оруулж, уг журмын дагуу ашигт малтмал болон газрын тосны салбараас бусад салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагын гадаад ажилтны ажлын байрны төлбөрийг 50 хувиар хөнгөлөлт үзүүлсэн. Журмын дагуу нийт 270 аж, ахуйн нэгж байгууллагын 4763 гадаад ажилтны 5.7 тэрбум төгрөгийн ажлын байрны төлбөрийг хөнгөлж, хувийн хэвшилд дэмжлэг үзүүлсэн.

УИХ-ын 2021 оны 106 дугаар тогтоол нь Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/ мөрдөгдөж эхлэхээс өмнө батлагдсан тул ажлын байрны төлбөрийг 50 хувь хөнгөлөх зохицуулалтыг хуульд тусгах зайлшгүй шаардлага үүсэж 2023 оны 01 дүгээр сарын 20-ны өдөр УИХ-ын нэгдсэн чуулганаар хэлэлцэж хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан.

Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.8-д “Гадаад ажилтны ажлын байрны төлбөр төлөх, хөнгөлөх, чөлөөлөх, төлбөрийн зөрүүг буцаан олгох, тэдгээрийн бүртгэлийг хөтлөхтэй холбоотой журмыг Засгийн газар батална.” гэж заасны дагуу журмын төслийг хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтэй уялдуулан боловсруулж, ЗГ-ын 2023 оны 99 дүгээр тогтоолоор батлуулсан.

Хууль журмын хүрээнд 2023 онд 406 аж ахуйн нэгж, байгууллагын 5551 гадаад ажилтанд 13.0 тэрбум төгрөгийн ажлын байрны төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлээд байна.

Мөн 2022 онд нийт 10850 гадаад ажилтанд зөвшөөрөл өгч Монгол Улсад хөдөлмөр эрхлүүлснээс Засгийн газрын 2021 оны 392, 2022 оны 292 дугаар

тэрбум төгрөгний ажлын байрны төлбөрөөс 100 хувь чөлөөлсөн. Мөн хуульд заасны дагуу уг хуулийн 21.2.1, 21.2.3, 21.3.1, 22.5-д заасан гадаад ажилтан болон боловсрол, шинжлэх ухаан, эрүүл мэнд, соёл, спортын байгууллагад гэрээгээр ажиллах эмч, эрдэм шинжилгээний ажилтан, мэргэжлийн багш, дасгалжуулагчийг төлбөрөөс чөлөөлөх хүрээнд нийт 287 аж ахуйн нэгж, байгууллагын 1479 гадаад ажилтныг **11.7 тэрбум** төгрөгний ажлын байрны төлбөрөөс чөлөөлсөн.

2023 онд 259 аж ахуйн нэгж, байгууллагын 5915 гадаад ажилтныг **7.1 тэрбум** төгрөгний ажлын байрны төлбөрөөс чөлөөлөөд байна.

Эдгээр хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийн үйл ажиллагааны дагуу аж ахуйн нэгж, байгууллагууд **2022 онд нийт 30.2 тэрбум, 2023 онд 28.2 тэрбум** төгрөгийг төлөхгүйгээр эдийн засгийн дэмжлэг авсан болно.

2025 онд эдийн засгийн үйл ажиллагаа сэргэж, бүтээн байгуулалтууд эрчимжиж гадаад ажилчдын тоо дээрх үзүүлэлтээс буурахгүй гэж тооцож байгаа тул аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажлын байрны төлбөрт төлөх зардлын хэмжээг 28.2 тэрбум төгрөгөөс багагүй хэмжээгээр чөлөөлж хувийн хэвшлийн зардлыг бууруулна гэж үзэж байна.

Тоон үзүүлэлтийн тооцоо

Тоон үзүүлэлт нь хуулийн төсөлд тусгасан үүргийг хичнээн аж ахуйн нэгж, байгууллагад, нэг жилд хэдэн удаагийн давтамжтайгаар хүлээлгэж байгааг илэрхийлнэ. Тоон үзүүлэлтийг тооцоходоо тохиолдлын тоог давтамжийн тоогоор үржүүлнэ. Үүнд:

1. Тухайн үүргийг хүлээх аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо (Тохиолдлын тоо);
2. Тухайн үүргийг жилд хэдэн удаа гүйцэтгэх тоо (Давтамжийн тоо).

Тохиолдлын тоо: Жилд дунджаар 500 аж ахуйн нэгж, байгууллага хөнгөлөлт, чөлөөлөлтөд хамрагдана.

Давтамжийн тоо: Хуулийн этгээд жилд 1 удаа хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийг эдэлнэ.

Хуулийн этгээдийн хөнгөлөлт эдлэх зардлын тооцоо

Нийт хөнгөлж, чөлөөлөгдөх зардлын хэмжээ нь 30 орчим тэрбум төгрөг байхаар урьдчилсан тооцоо гарч байна.

Нэмэлт зардлын тооцоо

Энэ хэсэгт хуулийн төсөлд тусгасан үүргийн улмаас хуулийн этгээдэд үүсэх зардал, ачааллыг тооцоолох явцад гарч болох бусад зардлыг тооцоолов.

Аж ахуйн нэгж, байгууллага хуулийн төслийн 32.6-д заасан хөнгөлөлт, чөлөөлөлт эдлэхтэй холбогдсон үйл ажиллагаа тус бүрээр зардлыг дараах хүснэгтэд тооцоолов.

Үүрэг	Агуулга	Стандарт ажиллагаа	Үйл	Зардал, төгрөг	Тоон үзүүлэлт, байгууллагын тоо	Нийт зардал, төгрөг
Хөнгөлөлт эдлэхэд холбогдох зардал	Хөдөлмөр эрхлэх зөвшөөрөл олгосон эрх зүйн баримт бичиг бэлтгэх	Хэвлэлийн зардал		500	500	250,000
	Баталсан маягтын дагуу өргөдөл гаргах	Албан бичиг бичих	700	500	350,000	
	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ, дүрэм	Хуулбар бэлтгэх	1580	500	790,000	
	Асуудал эрхэлсэн төрийн захирагааны байгууллагаас санал авах	Үйл ажиллагааны чиглэл, гадаад ажилтан авах мэдээлэл бэлтгэх	1500	500	750,000	
Хөнгөлөлт, чөлөөлөлт эдлэхтэй холбогдсон зардал						2,140,000

Хөнгөлөлт, чөлөөлөлт эдлэхэд нэмэлт зардлын нийт дүн 2 сая 140 мянган төгрөг буюу нэг аж ахуйн нэгж, байгууллагад дунджаар 4280 төгрөг байна.

1.3. Хувилбарыг нягталж хялбарчлах боломжийг шалгах

Энэ хэсэгт зардлыг нь тооцсон үүрэг нэг бүрийн зардлыг бууруулах, аж ахуйн нэгжид үүсгэх дарамт, ачааллыг багасгах боломжтой эсэхийг дараах шалгуур ашиглан шалгалаа:

- ✓ Мэдээллийг цахимаар хүргүүлэх боломжтой эсэх: Мэдээллийг 100% цахим хэлбэрээр хүргүүлэх, бичиг баримтын үнэн зөв байдлыг цахим хэлбэрээр шалгах боломжийг судлах шаардлагатай байна.
- ✓ Хамрагдах хуулийн этгээдийн тоог багасгах боломж байгаа эсэх: Шинэ сэргэлтийн бодлогын хүрээнд эдийн засгийг эрчимжүүлэх зорилгоор нарийн мэргэжлийн гадаад ажилтны эрэлт, хэрэгцээ аж ахуйн нэгж, байгууллагад байх тул хамрагдах хуулийн этгээдийн тоог багасгах боломжгүй.
- ✓ Мэдээлэл хүргүүлэх давтамжийг багасгах боломж бий эсэх: Хүсэлт гаргах аж ахуйн нэгж, байгууллага төсвийн жилдээ багтан хүсэлтээ гаргаснаар хөнгөлөлт, чөлөөлөлт эдлэх эрх нь үүснэ.

1.4. Үр дүн, санал

Хуулийн төслийн хүрээнд нэг аж ахуйн нэгж, байгууллагад ногдох нэмэлт зардал 4 мянга 280 (4280) төгрөг байхаар урьдчилсан тооцоо гарч байна.

ХОЁР. ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЗАРДЛЫН ТООЦОО

2.1. Төрийн байгууллагад хүлээлгэсэн үүрэг буюу ажил үйлчилгээг тодорхойлох

Хүснэгт 3. Үүрэг хүлээх байгууллагууд болон тэдгээрийн гүйцэтгэх үүрэг

Субъект	Гүйцэтгэх үүрэг
Засгийн газар	Эдийн засгийн өсөлт, бүтээн байгуулалт, салбарын бодлого, дотоодын ажиллах хүчний хомсдол зэргийг харгалзан ашигт малтмал, газрын тосны салбараас бусад салбарт ажиллах гадаад ажилтны ажлын байрны төлбөрийг Засгийн газар хөнгөлж, чөлөөлнө.
Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага	Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийн шийдвэрийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллана.
Хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага	Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас хөнгөлөлт, чөлөөлөлт өдлэх шийдвэрийн дагуу хөнгөлөлт, чөлөөлөлтөд хамрагдсан аж ахуйн нэгж, байгууллагын урьдчилж төлсөн ажлын байрны төлбөрийн зөрүүг дараагийн төлбөрт шилжүүлэн тооцох, буцаан олгох арга хэмжээг авна.

2.2. Ажил, үйлчилгээ гүйцэтгэх хүний нөөцийг тодорхойлох

Ажлын байрны төлбөрөөс хөнгөлж, чөлөөлөхөд гадаадаас ажиллах хүч авах асуудал хариуцсан яамны 1 ажилтан, холбогдох тушаал шийдвэрийг олон нийтэд нээлттэй байлгах мэдээлэл технологийн 1 ажилтан болон Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий гáзрын Ажиллах хүч авах хэлтсийн 4 ажилтан, буцаан олголт хариуцсан 1 ажилтан нийт 6 ажилтан ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэж байна. Энэхүү нөхцөл байдлын улмаас тус асуудлыг хариуцсан байгууллагын орон тоог нэмэгдүүлэх шаардлага үүсэхгүй бөгөөд одоогийн хүний нөөцийн хүрээнд ажиллах боломжтой.

2.3. Зардлын тооцоо

Төрийн захиргааны болон төрийн үйлчилгээний байгууллагад үүсэх зардлыг урьдчилан тооцоолох үе шатанд:

- Хүний нөөцийн зардал /Төрийн албан хаагчтай холбоотой шууд болон шууд бусаар үүсэх зардал/
- Материаллаг зардал /Төрийн албан хаагчийн ажлын байртай холбогдон гарах нийтлэг зардал/
- Бусад зардал /Тухайн ажил үйлчилгээг гүйцэтгэхэд дагалдан гарах зардал/-ыг тооцож гаргана.

2.3.1. Хүний нөөцийн зардал

Ажлын байрны төлбөрийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлэх үйлчилгээг төрийн захирагааны 12 албан хаагч үндсэн чиг үүргийнхээ хүрээнд хийх учир хүний нөөцийн зардал үүсэхгүй болно.

2.3.2. Материаллаг зардал

Материаллаг зардалд тухайн үүргийг гүйцэтгэж буй нэг албан хаагчийг ажиллах нөхцөлөөр хангахад зарцуулж буй зардлыг ойлгоно. Тухайлбал, албан хаагчийн ажлын байр, өрөө тасалгаа, техник хэрэгсэл, шаардлагатай бусад зардлыг энд тооцох хэрэгтэй.

Хуульд нэмэлт орох үйлчилгээг Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захирагааны төв байгууллага болон хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан төрийн захирагааны байгууллага хэрэгжүүлдэг. Иймд дээрх зардлуудын дийлэнхийг, тухайлбал урсгал зардал /халаалт, цэвэр, бохир ус, цахилгаан, урсгал засвар гэх зэрэг/-ыг үйлчилгээний байр тус бүрээр ерөнхий байдлаар гаргадаг тул 1 ажилтанд зарцуулах материаллаг зардлыг нарийвчлан тооцож гаргах боломжгүй байна. Иймд "Хуулийн төслийн үр нөлөөг тооцох аргачлал"-д жишээ болгон авсан ХЗДХЯ-ны нэг ажилтны материаллаг зардлыг ашиглав.

Хүснэгт 4. Нэг албан хаагчид гарах материаллаг зардал

Зардлын нэр	Зардлын төрөл	Зардлын хэмжээ, төгрөг
Урсгал зардал	Бичиг хэргийн зардал	124,000
	Ном, хэвлэл авах	54,745
	Шуудан холбоо	306,812
	Нийт	485,557
Барилга, байгууламж, өрөө тасалгааны зардал	Түлш, халаалт	263,408
	Гэрэл, цахилгаан	128,239
	Цэвэр, бохир ус	599,438
	Урсгал засвар	127,752
	Газрын төлбөр	22,253
	Нийт	1,141,090
Элэгдэл, хорогдлын зардал	Техник, тоног төхөөрөмж ¹	160,000
	Тавилга, эд хогшил ²	100,000
	Барилга, байгууламж ³	65,670
	Нийт	325,670

Дээр тооцсон бүх зардал нэг албан хаагчийн ажлын байрны дундаж материаллаг зардлыг бүрдүүлэх юм.

Хүснэгт 5. Ажлын байртай холбоотой үүсэх дундаж материаллаг зардал

¹ Нэг албан хаагчид хэрэглэгдэж буй техник, тоног төхөөрөмжийн үнийг дунджаар 800,000 төгрөгөөр тооцож, түүний элэгдэл хорогдлын хэмжээг Засгийн газрын 2005 оны 233 дугаар тогтоолоор баталсан "Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол тооцох журам, Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдлыг тооцоход баримтлах хугацаа"-нд тусгаснаар 20% -иар тооцов.

² Тавилга, эд хогшилын үнийг дунджаар 1,000,000 төгрөгөөр тооцож, түүний элэгдэл, хорогдлыг Засгийн газрын 2005 оны 233 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтад тусгаснаар 10%-иар тооцов.

³ 2013 онд ХЗЯ-наас хийсэн "Хөдлөх эд хөрөнгийн болон түүнтэй холбоотой эрхийн барьцааны тухай хуулийн төслийн үр нөлөөг тооцох судалгааны тайлан"-д дурдсан мэдээллийг ашиглав.

Материаллаг зардал	Зардлын хэмжээ, төгрөг
Ургал зардал	485,557
Барилга, байгууламж, өрөө тасалгааны зардал	1,141,090
Элэгдэл, хорогдлын зардал	325,670
Нийт	1,952,317

Үүнээс хараад нэг алба хаагчид гарах материаллаг зардлын хэмжээ дунджаар 1,952,317 төгрөг байна.

2.3.3. Бусад зардал

Бусад зардалд төрийн байгууллагаас тухайн ажил үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой дагалдান гарах зардлыг авч үзнэ. Тухайлбал, байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой хөндлөнгийн хяналт, шалгалт хийлгэх, тусгайлсан програм хангамж хөгжүүлэх гэх зэрэг зардлыг дурдаж болгох юм.

Төрийн байгууллагын үндсэн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны цар хүрээнээс хамааран хөндлөнгийн хяналт, шалгалт хийлгэхэд⁴ дунджаар 10.0 сая төгрөг зарцуулдаг.

Хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төсөлд тусгагдсан үүрэг буюу ажил үйлчилгээг хэрэгжүүлэхэд дараах бусад зардал гарна гэсэн төсөөллөөр бусад зардлыг тооцлоо. Үүнд:

Хүснэгт 6. Бусад зардлын хэмжээ

Зардлын нэр	Зардлын хэмжээ, 1 жил/төгрөг
Хөндлөнгийн хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ	10,000,000
Нийт	10,000,000

2.3.4 Зардлыг нэгтгэн тооцох

Энэ үе шатанд төрд үүсэх нийт зардлыг тооцож гаргана. Ингэхдээ хүний нөөцийн зардал, материаллаг зардлын нийлбэрийг хүний нөөцийн хэрэгцээнд үржүүлэн тооцох ба бусад зардлыг нэмж нийт зардлын хэмжээ гарах юм.

Хүснэгт 7. Нийт зардлын хэмжээ

Зардлын төрөл	Зардлын хэмжээ, төгрөг	Хүний нөөцийн хэрэгцээ	Нийт зардал, төгрөг
Хүний нөөцийн зардал	-	-	-
Материаллаг зардал	1,952,317	12	23,427,804
Бусад зардал	10,000,000	-	10,000,000

4 Засгийн газрын 2013 оны 322 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Захиргааны байгууллагын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний нийтлэг журам", Хууль зүйн сайдын 2014 оны А/01 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Хууль зүйн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, байгууллагын хяналт-шинжилгээ үнэлгээний аргачлал", Хууль зүйн яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2011 оны 55 дугаар тушаалаар батлагдсан "Байгууллагын үйл ажиллагаанд системчилсэн үнэлгээ хийх дугаар тушаалаар батлагдсан

Дээрх хүснэгтээс харахад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төсөлд тусгасан ажил үйлчилгээг хэрэгжүүлэхэд төрийн байгууллагад 33 сая 427 мянга 804 төгрөгийн зардал үүсэхээр байна.

Хувилбарыг нягталж хялбарчлах боломжийг шалгах:

Хуулийн төсөлд шинээр нэмэгдэж байгаа буюу өөрчлөгдөж буй зохицуулалттай холбоотой төрд үүсэх зардлыг хэрхэн багасгах, эдийн засагт дарамт багатай өөр хувилбар боломж байгаа эсэхийг нягталж үзлээ.

Хувилбарыг нягтлах ажлыг дараах шалгуур үзүүлэлтүүдийн дагуу гүйцэтгэв.

Үүнд:

1. Мэдээллийг цахимаар хүргүүлэх боломжтой эсэх;
  2. Хамрагдах хуулийн этгээдийн тоог багасгах боломж байгаа эсэх;
  3. Мэдээлэл хүргүүлэх давтамжийг багасгах боломж бий эсэх;
- ✓ Мэдээллийг цахимаар хүргүүлэх боломжтой эсэх: Мэдээллийг 100% цахим хэлбэрээр хүргүүлэх, бичиг баримтын үнэн зөв байдлыг цахим хэлбэрээр шалгах боломжийг судлах шаардлагатай байна.
  - ✓ Хамрагдах хуулийн этгээдийн тоог багасгах боломж байгаа эсэх: Шинэ сэргэлтийн бодлогын хүрээнд эдийн засгийг эрчимжүүлэх зорилгоор нарийн мэргэжлийн гадаад ажилтны эрэлт, хэрэгцээ аж ахуйн нэгж, байгууллагад байх тул хамрагдах хуулийн этгээдийн тоог багасгах боломжгүй.
  - ✓ Мэдээлэл хүргүүлэх давтамжийг багасгах боломж бий эсэх: Хүсэлт гаргах аж ахуйн нэгж, байгууллага төсвийн жилдээ багтан хүсэлтээ гаргасанаар хөнгөлөлт эдлэх эрх нь үүснэ.

2.4. Үр дүн, санал

Хүний нөөцийн хэрэгцээнээс үзэхэд гадаад ажилтны ажлын байрны төлбөрөөс хөнгөлөх, чөлөөлөх асуудлыг хариуцсан байгууллагын орон тоог нэмэгдүүлэх шаардлага үүсэхгүй бөгөөд одоогийн хүний нөөцийн хүрээнд ажиллах боломжтой.

ГУРАВ. ИРГЭНД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Ажиллах хүчиний шилжилт хөдөлгөөний тухай хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай хуулийн төслийн хүрээнд иргэнд нэмэлт зардал үүсгэх зохицуулалт ороогүй болно.

3.1. Хувилбарыг нягталж хялбарчлах боломжийг шалгах

Энэ хэсэгт тодорхой шалгах асуултын дагуу зардлыг нь тооцсон үүрэг нэг бүрийн зардлыг бууруулах, иргэнд үүсгэх дарамт, ачааллыг багасгах боломжтой эсэхийг шалгалаа.

- ✓ Мэдээллийг 100% цахим хэлбэрээр хүргүүлэх, бичиг баримтын үнэн зөв байдлыг цахим хэлбэрээр шалгах боломжийг судлах шаардлагатай байна.

3.2. Үр дүн, санал

Иргэнд үүсэх зардлын хувьд нэмэлт ачаалал үүсэхээргүй байна.

НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ

1. Хуулийн этгээдийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлт эдлэх хэмжээ 30 орчим тэрбум төгрөг байхаар урьдчилсан тооцоо гарч байна.

Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний тухай хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай хуулийн төслийн хүрээнд нэг хуулийн этгээдэд үүсэх зардлын хэмжээ буюу нэмэлт зардал нь 4 мянга 280 төгрөг, төрийн байгууллагад ногдох зардал 33 сая 427 мянга 804 төгрөг байхаар урьдчилсан тооцоо гарч байна. Харин иргэн, хуулийн этгээдэд зардал үүсэхээргүй байна.

---000---